

*I breathe in the solitude, the books one very side of me like a cocoon, the smell of old paper and ink and a little mildew // **Поринаю у самотність**, книжки навколо мене, як кокон, запах старого паперу, чорнила з легким присмаком плісняви.*

У наведеному прикладі ми виконали трансметафоризацію, так як в англійському оригіналі слово *breathe* запозичене з донорської зони ФІЗІОЛОГІЧНИЙ ПРОЦЕС для утворення метафори. Однак, в українському перекладі ми обрали слово *поринати*, яке використано з донорської зони ВОДА.

Проаналізовані приклади відтворюють яскраву картину внутрішнього стану героя, який почуває себе самотнім і проігнорованим у шкільному оточенні. Відсутність спілкування з однолітками, а також нерозуміння батьків може спричинити почуття приниження, сорому, розпачу, страху та злості. Тож, приклади, наведені нами вище, доводять важливість правильної передачі сенсів та відтінків почуттів головного героя саме завдяки застосуванню лексичних та мегатекстових трансформацій.

Література

1. Литвин І. М. Перекладознавство. Черкаси : Видавництво Ю. А. Чабаненко, 2013. 288 с.
2. Параноя. *Літературознавча енциклопедія* : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 2. С. 183.
3. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке. Монографічне видання. Черкаси : Видавець, Ю. Чабаненко, 2012. 488с.
4. Britannica. URL: <https://www.britannica.com/topic/mass-shooting>.
5. Cambridge dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/>.

Світлана Сторчеус

кандидатка філологічних наук, старша викладачка
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
(Черкаси, Україна)

ПРАГМАТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ МЕМУАРІВ БАРАКА ОБАМИ «ЗЕМЛЯ ОБІТОВАНА»

Український переклад мемуарів сорок четвертого президента Сполучених Штатів Америки Барака Обами «Земля обітована» був опублікований у 2022 році у видавництві Букшеф. Переклад з англійської здійснив доктор політичних наук Олександр Дем'янчук. Перекладач вдавався до комплексних трансформацій на різних рівнях. Метою нашої розвідки є аналіз формально-змістових трансформацій з прагматичним компонентом, які «передбачають зміну форми та змісту одиниць у тексті, текстових фрагментів з метою збалансування прагматичного впливу перекладу на свого читача» [3, с. 467]. Відтворення прагматичного потенціалу є важливим, оскільки забезпечує розуміння читачами перекладу оригінального авторського задуму.

Як в англomовному оригіналі, так і в українському перекладі часто використовуються фразеологізми: «... *that however much I'd fallen short as president, whatever projects I'd hoped but failed to accomplish, the country was in better shape now than it had been when I'd started*» [7] // «... і хоча як президент я не виконав чимало обіцянок, а деякі омріяні проекти залишилися тільки на папері, проте нині країна все одно краща, ніж коли я обійняв цю посаду» [1, с. 6]. В оригіналі вжито дві ідіоми: *fall short* – «to fail to reach an amount or standard that was expected or hoped for, causing disappointment» [6], і *be in better shape*, що є похідною від *be in good shape* – «to be prepared and ready to do something» [6]. У першому випадку перекладач О. Дем'янчук замінив ідіому вільною сполукою *не виконав обіцянок*, у другому – лексемою *краща*. Натомість перекладач використав фразеологізм у перекладі, якому в оригіналі відповідає вільна сполука: *failed to accomplish* перекладено як *на папері* зі значенням «лише в написаному, а не насправді, не в дійсності» [4].

До заміни фразеологізма словом перекладач вдався у наступному фрагменті: «*For a month, Michelle and I slept late, ate leisurely dinners ... and planned for a less eventful but hopefully no less satisfying second act*» [7] // «Протягом місяця ми з Мішель досхочу спали й повільно вечеряли ... і надалі планували жити не так активно, однак принаймні не менш цікаво» [1, с. 6]. Фразеологізм оригіналу *second act* – «a later stage in one's life characterized by a distinct divergence from the previous stage» [8], замінено у перекладі вільною сполукою *надалі жити*.

Особливу увагу заслуговують використані у перекладі фразеологізми-відповідники: «... *my staff and I having a laugh while playing cards aboard Air Force One*» [7] // «... чи заходжуся реготом із колегами, коли перекидаємося в карти на борту президентського літака» [1, с. 7]. Фразеологізму оригіналу *have a laugh* – «to joke or kid around; to act or behave in a lighthearted, foolish manner» [8], у перекладі відповідає фразеологізм із тотожним значенням *заходитися (заливатися) реготом* – «нестримно сміятися, реготати» [4]. Фразеологізм перекладу є більш емоційно забарвленим та стилістично маркованим у порівнянні з фразеологізмом оригіналу.

«*As I sit here, the country remains in the grips of a global pandemic and the accompanying economic crisis*» [7] // «Поки я сиджу тут, за своїм столом, країну стискають лежата глобальної пандемії й сунутньої економічної кризи» [1, с. 8]. Фразеологізм оригіналу *remain (be) in the grip of* зі значенням «to be experiencing something unpleasant that you have no control over» [6] замінено фразеологізмом *стискають (затискають в) лежата* зі значенням «поставити в безвихідне, залежне від кого-, чого-небудь становище» [4]. Фразеологізми мають тотожне значення, стилістичний відтінок, але різне лексичне наповнення.

Цікавим є випадок використання у перекладі крилатого вислову. Крилаті вислови – це «стійкі, відомі практично всім освіченим носіям мови афористичні висловлення, що посилюють виразність, образність мовлення, до якого вони залучаються, є виявом інтертекстуальності» [2, с. 312]. Перекладач вдався до використання крилатого вислову в наступному фрагменті: «... *how my career in politics really started with a search for a place to fit in*» [7] // «... власну кар'єру в

політиці я фактично почав зі звичайного пошуку свого *місця під сонцем*» [1, с. 7]. Сполуку оригіналу, у складі якої є фразове дієслово *fit in* – «to feel that you belong to a particular group and are accepted by that group» [6], замінено на крилатий вислів *місце під сонцем* [5].

В українському перекладі мемуарів Барака Обама «Земля обітована» перекладач Олександр Дем'янчук часто використовує трансформації на прагматичному рівні. Зокрема він замінює вільні сполуки оригіналу фразеологізмами у перекладі й навпаки, а також вдається до заміни фразеологізмів оригіналу фразеологізмами у перекладі з тотожним значенням, але різним лексичним наповненням і стилістичним відтінком, завдяки чому досягається образність та емоційність мови перекладу.

Література

1. Обама Б. Земля обітована / пер. з англ. О. Дем'янчука. Київ : Видавництво Букшеф, 2022. 800 с. + 32 с.
2. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2011. 844 с.
3. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Черкаси : Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.
4. Словник української мови. URL: <https://sum20ua.com/Entry/index?wordid=1&page=0> (дата звернення: 26.11.2023).
5. Словопедія. URL: <http://slovopedia.org.ua/33/53404/33020.html> (дата звернення: 26.11.2023).
6. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/> (дата звернення: 26.11.2023).
7. Обама В. A Promised Land. URL: <https://www.bookreporter.com/reviews/a-promised-land/excerpt> (дата звернення: 25.11.2023).
8. The Free Dictionary. Idioms. URL: <https://idioms.thefreedictionary.com/> (дата звернення: 26.11.2023).

Світлана Стройкова

кандидатка філологічних наук, старша викладачка
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
(Черкаси, Україна)

ПРОПОЗИЦІЙНО-АСОЦІАТИВНО-МОДУСНА МОТИВАЦІЯ НІМЕЦЬКИХ ІХТІОНІМІВ

Змішана мотивація німецьких іхтіонімів характеризується вибором мотиваторів різних фрагментів МПК [1, с. 485]. З огляду на це, у складі змішаної мотивації ми виокремлюємо пропозиційно-модусний, пропозиційно-асоціативний та пропозиційно-асоціативно-модусний різновиди.